

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

Guidelines for Promoting Buddhist Tourism in Mueang District, Phetchaburi Province

อติพร โอบอ้อม^{1*} / ฟาริดา ร่มพฤกษ์²

Atiporn Oabom / Farida Romphruek

^{1,2}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 5 มิถุนายน 2568

ปรับปรุงแก้ไข: 17 กรกฎาคม 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 29 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ การท่องเที่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา และ 3) เสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดย จำนวนประชากรที่ไม่แน่นอน การกำหนดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคำนวณมาจากสูตรของการคำนวณขนาดตัวอย่าง ในกรณีที่ไม่ทราบค่าประชากร และผู้ให้ข้อมูลหลักในการ สัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ประชากรที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับแหล่งท่องเที่ยวเชิง

พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี และนักท่องเที่ยว จำนวน 15 คน ด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรม และสิ่งดึงดูดใจ ส่วนการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมืองเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรม ด้านประชาสัมพันธ์ และด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว 2) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการท่องเที่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมืองเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r = 0.78$) และ 3) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี ควรเน้นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ ชาติ เป็นหลัก และเชิญชวนญาติธรรมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ วางนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงพุทธควบคู่กับเทศกาลทางศาสนาและการส่งเสริมจิตอาสาในการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวในวัด หรือช่วยดูแลความสะอาดในวัด

คำสำคัญ: การส่งเสริมการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา, องค์ประกอบการท่องเที่ยว, วัด, จังหวัดเพชรบุรี

Abstract

The objectives of this research were to: 1) Study the components of tourism and the promotion of Buddhist tourism 2) Study the relationship between the components of tourism and the promotion of Buddhist tourism 3) Propose guidelines for the promotion of Buddhist tourism in Mueang District, Phetchaburi Province. The samples were Tourists traveling in Mueang District, Phetchaburi Province, with an uncertain population, the sample determination used in the research was calculated from the formula for calculating the sample size in the case where the population value is unknown, and 15 key informants, The population who are stakeholders of Buddhist tourism attractions in Phetchaburi Province and tourists, selected by using purposive sampling method. The research tools were a questionnaire with a reliability of 0.95 and an in-depth interview form. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and content analysis. The research results were as follows: 1) The components of tourism and the promotion of Buddhist tourism in Mueang Phetchaburi District, Phetchaburi Province, were at a high level overall ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.66) when considering each aspect in descending order: accommodation, facilities, activities, and attractions. As for the promotion and development of Buddhist tourism in Mueang Phetchaburi District, the overall level was at a high level ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.66) when considering each aspect in descending order: location, personnel, activities, public relations, and creating participation in tourism management. 2) The relationship between tourism components and the promotion of Buddhist tourism in Mueang Phetchaburi District is generally positively related at a high level, with statistical significance at the 0.01 level, with a coefficient ($r = 0.78$). 3) Guidelines for promoting Buddhist

tourism in Mueang District, Phetchaburi Province should focus on activities related to Buddhism, the King, and the nation, and invite relatives and friends to participate in various activities. Establish policies to support Buddhist tourism in conjunction with religious festivals and promote volunteerism in providing information to tourists in temples or helping to maintain cleanliness in temples.

Keywords: Tourism Promotion, Buddhist Tourism, Tourism Components, Temple, Phetchaburi Province

บทนำ

การท่องเที่ยวในทุกรูปแบบ มีตัวชี้วัดที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ความพึงพอใจ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยความรู้สึก 2 แบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบตัวอย่างเช่น ประสบการณ์ที่ได้รับจากการสัมผัสบริการต่าง ๆ หากเป็นไปตามความต้องการของผู้รับบริการ (Oliver, 1980; Zeithaml, Bitner, & Gremler, 2009) โดยสามารถทำให้ผู้รับบริการได้รับตามสิ่งที่ตนได้คาดหวังไว้ ก็ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีและพึงพอใจ ความคาดหวังในสิ่งที่ควรจะได้รับนี้ มีอิทธิพลต่อช่วงเวลาของการเผชิญความจริงระหว่างผู้ใช้บริการและผู้รับบริการเป็นอย่างมาก เพราะผู้รับบริการจะประเมินเปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้รับจริงในกระบวนการบริการที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ หากสิ่งที่ได้รับเป็นไปตามความคาดหวังย่อมเกิดความพึงพอใจต่อการบริการดังกล่าว (Kotler, Bowen, & Makens, 2017) ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างการเดินทางเพื่อพักผ่อนและการเสริมสร้างจิตใจ โดยนักท่องเที่ยวจะเดินทางไปยังสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น วัด โบราณสถาน หรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ทางศาสนา การท่องเที่ยวในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เดินทางได้รับความรู้ ความสงบทางใจ และแรงบันดาลใจจากคำสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้น อีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณธรรม การทำบุญ

และการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยอีกด้วย (ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนา, 2562) นอกจากนี้ยังเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่นและส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมให้อยู่คู่สังคมไทยอย่างยั่งยืน

จังหวัดเพชรบุรี เป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน เป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองนับตั้งแต่สมัยก่อน มีการค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีจำนวนมาก โดยมีวัดที่ถูกสร้างขึ้นในสมัยต่าง ๆ หลากหลายวัด ที่แสดงให้เห็นถึงพระพุทธศาสนาที่เก่าแก่มากมายที่ปรากฏในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดเพชรบุรี เช่น วัดเขาย้อยหรือวัดถ้ำเขาย้อย เป็นวัดที่ตั้งอยู่ในภูเขาหินปูน ภายในมีถ้ำพระพุทธไสยาสน์ 1 องค์ พระพุทธรูปทาลอง พระพุทธรูป และพระศรีอารยเมตไตรย และเจดีย์สวยงาม เป็นแหล่งปฏิบัติธรรมและการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี วัดเขาตะเครา เป็นวัดเก่า เป็นที่ประดิษฐาน “หลวงพ่อเขาตะเครา” พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านให้ความเคารพศรัทธาอย่างมาก โดยเชื่อกันว่าให้โชคลาภและคุ้มครองผู้เดินทางออกทะเล นักท่องเที่ยวและพุทธศาสนิกชนมักเดินทางมาสักการะตลอดทั้งปี วัดเขาอีโก้ ซึ่งวัดแห่งนี้ตั้งอยู่กลางธรรมชาติอันเงียบสงบ รายล้อมด้วยป่าและภูเขา เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการสถานที่ปฏิบัติธรรมอย่างสงบ ภายในวัดมีพระพุทธรูปปางมารวิชัย และถ้ำธรรมชาติที่สงบเย็น ช่วยเสริมสร้างจิตใจให้สงบและมีสมาธิ วัดขอม่วง เป็นวัดเก่าแก่ จากหลักฐานใบเสมาที่ถูกค้นพบสันนิษฐานว่า น่าจะสร้างขึ้นในสมัยอยุธยา ต่อมาได้กลายเป็นวัดร้างมานานนับ 100 ปี และได้มีการขุดพบเจอหลวงพ่พระศรีวิฆรมงคล อายุมากกว่า 600 ปี วัดท่าค้อย มีอุโบสถสันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา วัดชะอำ มีถ้ำโบราณโดยต้องขึ้นบันไดพญานาค ไป 108 ขั้น ประดิษฐานพระพุทธรูปหินทราย ปางมารวิชัย พระพุทธรูปปางไสยาสน์หรือพระนอน และฤๅษีตาไฟ รวมทั้งมีถ้ำลอด รูปใบโพธิ์ ส่วนอุโบสถหลังใหม่ มีพระพุทธรูปชินราช ประดิษฐานบนฐานปูนปั้นเบญจรงค์ เป็นพระประธาน และจิตรกรรมฝาผนัง บอกเล่าเรื่องราวของพระบรมสารีริกธาตุสำคัญ ในจังหวัดต่าง ๆ และพระราชกรณียกิจสำคัญ ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ส่วนในอำเภอเมืองเพชรบุรี มีวัดที่

เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ได้แก่ 1) วัดพระพุทธไสยาสน์ หรือวัดพระนอน สถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์หรือพระนอนที่มีอายุเก่าแก่กว่า 400 ปี เป็นวัดเก่าแก่ที่ไม่ปรากฏหลักฐานสร้างที่แน่ชัด แต่สันนิษฐานกันว่าเป็นวัดที่มีมาแต่สมัยอยุธยา 2) วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร สันนิษฐานได้ว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นวัดเก่าแก่ที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์การปฏิรูปวัดของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส วัดนี้มีพระอุโบสถไม้ที่ตกแต่งด้วยจิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยา และยังคงเป็นศูนย์รวมศรัทธาของชาวบ้านในพื้นที่ 3) วัดมหาธาตุวรวิหาร เป็นวัดโบราณที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัด ตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำเพชรบุรีและตัวเมือง วัดนี้มีพระปรางค์ห้ายอดเป็นเอกลักษณ์สะท้อนอิทธิพลศิลปะขอมผสมกับอยุธยา ภายในประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ และมีจิตรกรรมฝาผนังโบราณที่สวยงามมาก เหมาะแก่การสักการะและศึกษาศิลปวัฒนธรรมพุทธไทยโบราณ 4) วัดเขabanได้อัฐ เป็นวัดที่ตั้งอยู่บนเขาเล็ก ๆ มีบันไดสูงทอดยาวไปจนถึงยอดเขา ภายในวัดมีพระพุทธรูปไสยาสน์ขนาดใหญ่และร่องรอยสถาปัตยกรรมสมัยอยุธยา เป็นสถานที่สำคัญในประวัติศาสตร์การเผยแผ่พุทธศาสนา และเป็นจุดชมวิวที่มองเห็นตัวเมืองเพชรบุรีได้โดยรอบ 5) วัดพระธาตุจอมประจักษ์ (วัดเขาวัง) หรือพระนครคีรี เดิมเป็นพระราชวังฤดูร้อนของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังได้มีการสร้างพระเจดีย์ พระตำหนัก และวัดไ้บนยอดเขา ปัจจุบันเปิดเป็นพิพิธภัณฑสถานให้เข้าชม และยังคงเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและประกอบพิธีทางศาสนา 6) วัดกำแพงแลง เป็นวัดเก่าแก่ที่มีความโดดเด่นทางศิลปกรรม โดยเฉพาะ “ปรางค์ประธาน” และ “ปรางค์บริวาร” ที่สร้างด้วยศิลปะขอมแบบบาเยน ภายในวัดยังมีวัดลายแกะสลักและโบราณวัตถุที่บอกเล่าความรุ่งเรืองของพุทธศาสนาในยุคโบราณ เหมาะแก่การศึกษาประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมพุทธศิลป์ (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี, 2566) ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี มีความหลากหลายทั้งในด้านภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรม สอดคล้องกับแนวทาง

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และเสริมสร้างจิตใจของผู้เดินทางให้สมดุลระหว่าง “กาย” และ “ใจ”

จากความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับทิศทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ที่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับวัดต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมากราบไหว้ในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวที่ได้รับเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาภายในจังหวัดเพชรบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการท่องเที่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

กุลวดี ละม้ายเงิน (2564: 5-6) กล่าวว่า iva การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมือองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียกกันว่า 5As ได้แก่

1. ความดึงดูดใจ หมายถึง ทรัพยากรที่จะสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว เช่น ชายหาดขาว ป่าที่มีพันธุ์ไม้นานาชนิด หรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เช่น รีสอร์ทในหุบเขา เป็นต้น

2. ความสามารถในการเข้าถึง หมายถึง การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเดินทางเข้าถึงสถานที่ได้อย่างสะดวก มีการจัดสร้างเส้นทางคมนาคมที่สะดวกสบาย

3. สิ่งอำนวยความสะดวก คือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานขึ้นมาในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

4. ที่พัก คือ สถานที่พักแรม ซึ่งบางครั้งอาจมีการนอนพักค้างภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ควรมีการจัดบริการที่จะพักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

5. กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเดินป่า การล่องแก่ง การพายเรือ หรือการจัดงานรื่นเริง การบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่งเสริมการท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวพุทธศาสนา

กรมศาสนา (2557) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา เพื่อให้วัดสามารถพัฒนาสถานที่ในการรองรับการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านสถานที่ ต้องมีการจัดบริเวณให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม เรียบง่าย มีสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบ สะอาด ร่มรื่น และงดงามตามธรรมชาติ มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานไว้บริการนักท่องเที่ยว

2. ด้านบุคลากร วัดควรมีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทุกฝ่ายของวัด เพื่อให้การต้อนรับและอำนวยความสะดวก

3. ด้านการจัดกิจกรรม วัดควรจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ การนั่งสมาธิ เจริญจิตภาวนา หรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

4. ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยดำเนินการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ

5. ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว วัดควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในวัด ด้วยการแสดงความคิดเห็น การร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการจัดการการท่องเที่ยว

แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของแรงจูงใจในการท่องเที่ยว

วิกิเนียร์ มายอร์ (2560) กล่าวว่า องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวมี 4 ประการ คือ

1. สิ่งดึงดูดด้านการท่องเที่ยว
2. สิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญในการท่องเที่ยว

3. การขนส่ง เป็นสิ่งสำคัญในการนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วสะดวกสบายและปลอดภัย

4. การต้อนรับ เป็นสิ่งที่สำคัญมากเพราะนักท่องเที่ยวที่ต้องการกลับไปยังสถานที่เดิมเกิดจากความประทับใจการต้อนรับของประชาชน หรือพนักงานบริการในพื้นที่มากกว่าสภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา

ศูนย์บริการวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ว่าหมายถึง การเดินทางไปท่องเที่ยวยังศาสนสถาน (Religious Place) เพื่อเยี่ยมชมหรือบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นมัสการศาสนสถาน และกราบไหว้พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ครอบคลุมถึงสิ่งปลูกสร้างที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ได้แก่ สถานที่ตั้งของอาคารที่ประดิษฐานรูปเคารพ สถานที่สำหรับบรรดาศาสนิกชนมาประชุมกันเพื่อทำพิธีกรรมทางศาสนา ตลอดจนที่พักของนักบวชตามศาสนานั้น ๆ โดยมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วน ๆ ตามกิจกรรมการใช้งานที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา ยังหมายถึงการเดินทางเพื่อการบำบัตจิตใจ ตามหลักพุทธศาสนา โดยการฝึกปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การนั่งสมาธิ และการทำ

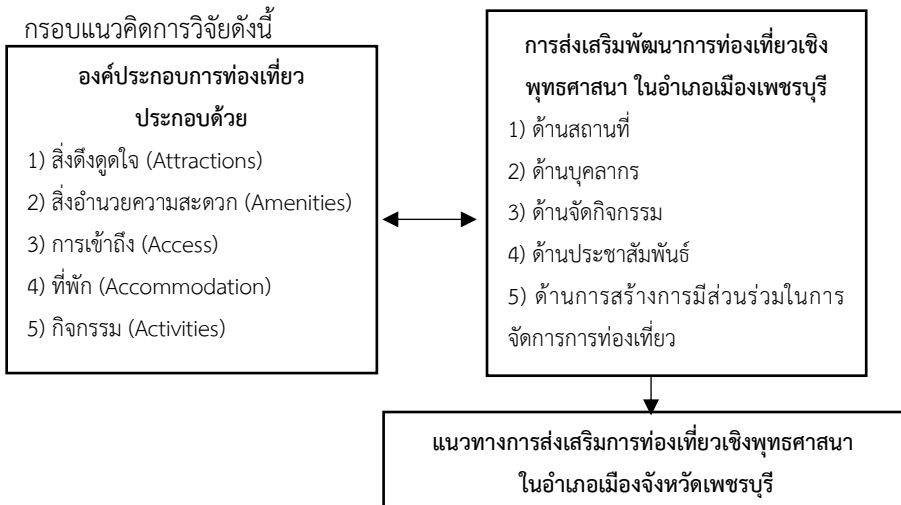
วิปัสสนากรรมฐาน เพื่อการผ่อนคลาย และลดความตึงเครียดในชีวิตประจำวัน แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนสถาน หมายถึง อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่เกี่ยวข้องกับศาสนา คือ ที่ประดิษฐานรูปเคารพ สถานที่สำหรับบรรดาศาสนิกชนมาประชุมกันเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ตลอดจน ศาสนสถานของศาสนาพุทธ ได้แก่ วัด เจดีย์ พระธาตุ ปรางค์ เช่น วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

2. แหล่งท่องเที่ยวประเภทสถานปฏิบัติธรรม หมายถึง สถานที่สำหรับบำบัตจิตใจ โดยการเข้าฝึกปฏิบัติตามแนวทางพุทธศาสนา ได้แก่ การนั่งสมาธิและการทำวิปัสสนากรรมฐานเพื่อการฝึกฝนจิตใจให้สงบ สถานที่ปฏิบัติธรรม เช่น เสถียรธรรมสถาน สำนักปฏิบัติวิปัสสนาวิถ้ออมน้อย สำนักปฏิบัติธรรมอื่น ๆ เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา จากแนวคิดของกรมศาสนา (2557) และกุลวดี ละม้ายเงิน (2564: 5-6) ซึ่งมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยววัดในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี จำนวนประชากรที่ไม่แน่นอน การกำหนดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคำนวณมาจากสูตรของการคำนวณขนาดตัวอย่าง ในกรณีที่ไม่ทราบค่าประชากรของ W.G. Cochran (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จากการคำนวณจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 385 ตัวอย่าง

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ บุคลากรทางวัด เจ้าอาวาส ตำรวจการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี และนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี และนักท่องเที่ยว จำนวน 15 คน ด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบเลือกคำตอบเพียง 1 คำตอบ จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ และภูมิลำเนา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา
ที่ในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง
พุทธศาสนา ในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี

2. แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก
(In - depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริม
การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย
ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่งปัจจุบัน และหน่วยงานหรือองค์กร

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 385 ชุด ไปเก็บข้อมูลกับ
ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง แล้วนำมา
ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

2. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลผลโดยใช้โปรแกรม
สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 กำหนด วัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์
ตามวัน เวลาที่ กำหนดไว้

3.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้
จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึก และบันทึกเสียงประกอบการ
สัมภาษณ์

3.3 นำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยเทียบเคียงกับ
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย
ทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา สำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และ
พรรณารูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี
สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบเพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่าง
องค์ประกอบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยการหา
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (ไพศาล วรคำ, 2552: 280)
3. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น
เพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 55.32 มีอายุระหว่าง 21–30 ปี จำนวน 164 คน
คิดเป็นร้อยละ 42.60 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 166 คน คิด
เป็นร้อยละ 43.12 ประกอบอาชีพพนักงาน/ลูกจ้าง จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 36.10
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จำนวน 184 คน คิด
เป็นร้อยละ 47.79 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ
10,000 บาท จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 47.79 สถานภาพโสด จำนวน 180 คน คิดเป็น
ร้อยละ 46.75 ภูมิลำเนาส่วนใหญ่ภาคกลาง จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 74.03
2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยว

และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ที่พัก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ สิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.62) และกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.66) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สิ่งดึงดูดใจ ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.74) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขององค์ประกอบการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

องค์ประกอบการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. สิ่งดึงดูดใจ	4.28	0.74	มาก	4
2. สิ่งอำนวยความสะดวก	4.36	0.62	มาก	2
3. การเข้าถึง	4.35	0.65	มาก	3
4. ที่พัก	4.37	0.64	มาก	1
5. กิจกรรม	4.36	0.66	มาก	2
รวม	4.33	0.66	มาก	

3. ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสถานที่ ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.66) รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.66) ด้านกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.66)

และด้านประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.66) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.70) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

การส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านสถานที่	4.42	0.63	มาก	1
2. ด้านบุคลากร	4.36	0.65	มาก	2
3. ด้านจัดกิจกรรม	4.36	0.63	มาก	2
4. ด้านประชาสัมพันธ์	4.36	0.67	มาก	2
5. ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว	4.31	0.70	มาก	3
รวม	4.36	0.66	มาก	

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการท่องเที่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ (x_1) สิ่งอำนวยความสะดวก (x_2) การเข้าถึง (x_3) ที่พัก (x_4) กิจกรรม (x_5) การส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมืองเพชรบุรี ในทางบวก ในระดับสูง ($r = 0.780$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านสิ่งดึงดูดใจกับการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมืองเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด 0.656 ส่วนด้านที่พัก มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด 0.490 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการท่องเที่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

	แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา					
	ด้านสถานที่	ด้านบุคลากร	ด้านจัดกิจกรรม	ด้านประชาสัมพันธ์	ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว	รวม
สิ่งดึงดูดใจ (x_1)	.484**	.455**	.439**	.463**	.443**	.490**
สิ่งอำนวยความสะดวก (x ₂)	.412**	.416**	.417**	.592**	.462**	.509**
การเข้าถึง (x ₃)	.564**	.598**	.693**	.545**	.587**	.651**
ที่พัก (x ₄)	.678**	.626**	.550**	.543**	.592**	.656**
กิจกรรม (x ₅)	.578**	.652**	.579**	.679**	.552**	.647**
รวม	.703**	.696**	.743**	.657**	.752**	.780**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ควรเน้นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ ชาติ เป็นหลัก และเชิญชวนญาติธรรมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ วางนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวพุทธศุภคกับเทศกาลทางศาสนาและการส่งเสริมจิตอาสาในการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวในวัด หรือช่วยดูแลความสะอาดในวัด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี มีประเด็นตามวัตถุประสงค์นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สิ่งดึงดูดใจ ซึ่งสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในการเที่ยวชมวัดต่าง ๆ มีหลายประการ อาทิ เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คู่บ้านคู่เมืองมานาน หรือแม้กระทั่งมีชื่อเสียงทางโซเชียลต่าง ๆ ทุกแพลตฟอร์ม สิ่งเหล่านี้ล้วนดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเพื่อให้มาเที่ยวชมมาสักการะเที่ยวชม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dickman (1997, อ้างถึงใน นະภาพร ทาระอาธร, 2563) ที่กล่าวว่า สิ่งดึงดูดใจ จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ๆ เช่น สิ่งดึงดูดใจประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ทะเล น้ำตก หาดทราย เป็นต้น สิ่งดึงดูดใจ ประเภทวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งสิ่งดึงดูดใจนี้หมายรวมถึง สิ่งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงหรือมีความโดดเด่นและเป็นที่สนใจกว่าแหล่งอื่น ๆ หรือสถานที่ที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ โดยทั่วไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมักจะมีสิ่งดึงดูดใจมากกว่าหนึ่งอย่าง

2. การส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสถานที่ รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรม และด้านประชาสัมพันธ์ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมศาสนา (2557) ที่ได้เสนอกรอบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา เพื่อให้วัดสามารถพัฒนาสถานที่ในการรองรับท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีการจัดบริเวณให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม เรียบง่าย มีสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบ สะอาด ร่มรื่น และงดงามตามธรรมชาติ รวมทั้งจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานไว้บริการนักท่องเที่ยว เช่น ห้องสุขาสะอาดและเพียงพอ

ที่จอดรถ ถึงขยะ ป้ายประชาสัมพันธ์ จัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แผนผังแสดงแหล่งท่องเที่ยวหรือแผนที่ แสดงเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อแสดงจุดที่น่าสนใจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัย นภาพร ทาระอาธร (2563) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในจังหวัดร้อยเอ็ด สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุให้ความสำคัญ กับ 1) สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว 2) ความสามารถในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว 3) กิจกรรมต่าง ๆ ณ แหล่งท่องเที่ยว 4) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และ 5) การบริการด้านที่พักตามลำดับ ควรส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาให้โดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการท่องเที่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.780$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านสิ่งดึงดูดใจ กับการส่งเสริมพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด (0.656) ส่วนด้านที่พัก มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด (0.490) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กุลวดี ละมัยจิน (2564: 5-6) ที่กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ และสถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ มีความหลากหลายด้านราคา การบริการ ความเหมาะสมต่อสถานที่ และที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายและมีความปลอดภัยของที่พักในแหล่งท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับงานวิจัย Doina Gurita (2023) ที่ศึกษาการท่องเที่ยวทางศาสนาและการพัฒนาที่ยั่งยืนของเศรษฐกิจในบริบทของโลกาภิวัตน์ในพื้นที่ตะวันออกเฉียงเหนือของโรมาเนีย ผลการวิจัยพบว่า การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดี การส่งเสริมการขายที่เพิ่มขึ้น การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พัก และการปรับปรุงการบริการ พื้นที่ดังกล่าวสามารถบรรลุคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นและการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ควรเน้นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ ชาติ เป็นหลัก และเชิญชวนญาติธรรมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ วางนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงพุทธควบคู่กับเทศกาลทางศาสนาและการส่งเสริมจิตอาสาในการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวในวัด หรือช่วยดูแลความสะอาดในวัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ประภาส อินทนู (2565) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนวัดเกาะ ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนวัดเกาะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ควรร่วมกันจัดกิจกรรมสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวสู่ความเป็นเลิศ โดยการจัดงานประเพณี แสดงวิถีชีวิตชุมชน สถาปัตยกรรมต่าง ๆ โดยไม่ทิ้งความเป็นเอกลักษณ์แบบดั้งเดิม แต่เป็นการสอดแทรกรูปแบบการท่องเที่ยวสมัยใหม่เข้าไป

ข้อเสนอแนะ

1. แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ เป็นการสืบทอดพุทธศาสนาและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สำคัญ เป็นการท่องเที่ยวเชิงศาสนา สถานที่ เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเยี่ยมชมหรือสักการะบูชา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสังคม สามารถสร้างผลประโยชน์ ความสำเร็จ ความรอบรู้ทันเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

2. แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ควรสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงพุทธระหว่างหน่วยงานของรัฐ บ้าน วัด สำนักงานวัฒนธรรม และโรงเรียนในเขตพื้นที่ใกล้เคียง ร่วมมือกับทางวัดจัดค่ายมัคคุเทศก์ โดยนักเรียน นักศึกษา ที่ได้รับการอบรม และได้รับความรู้แล้วเป็นมัคคุเทศก์ประจำวัด เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่มาเยี่ยมชมสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาและทำบุญ ไหว้พระ

เอกสารอ้างอิง

- กรมศาสนา. (2557). *แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญ ในมิติทางศาสนา ปี 2557*. กรมการศาสนา.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *สถิติสำหรับงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลวดี ละม้ายเงิน. (2564). *วัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นงเยาว์ ทาระอาธร. (2563). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในจังหวัดร้อยเอ็ด สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประภาส อินทนู. (2565). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนวัดเกาะตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*. สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ไพศาล วรคำ. (2552). *การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research)*. ประสานการพิมพ์.
- วิดิเนียร์ มายอร์. (2555). *การศึกษาแรงจูงใจในการท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพริก จังหวัดระนอง*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศูนย์บริการวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ม.ป.ป). *ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนา. (2562). *รายงานการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาในประเทศไทย*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สมุห์อาทิตย์ อินทบุญโญ, ปรียัติเมธี และอมลวรรณ อบสิน. (2563). *แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในตำบลล้อมแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง*. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 3(1), 45-56.

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี. (2566). *สถานที่ท่องเที่ยวแนะนำ*.

<https://phetchaburi.mots.go.th>

Doina, G. (2023). *Religious Tourism and Sustainable Development of the Economy in the Context of Globalization in the Northeast Area of Romania*. Department of Marketing, Faculty of Economics, University “Petre Andrei” of Iasi.

Kotler, P., Bowen, J. T., & Makens, J. C. (2017). *Marketing for Hospitality and Tourism* (7th ed.). Pearson.

Oliver, R. L. (1980). A cognitive model of the antecedents and consequences of satisfaction decisions. *Journal of Marketing Research*, 17(4), 460–469.

UNWTO. (2013). *International Congress on Tourism and Pilgrimages – Final Report*. World Tourism Organization.

Zeithaml, V. A., Bitner, M. J., & Gremler, D. D. (2009). *Services Marketing: Integrating Customer Focus Across the Firm* (5th ed.). McGraw-Hill.

Authors

Miss Atiporn Oabom

Department of Development Strategy for Sustainable, Faculty of
Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University
30 Village No. 4, Bang Chak Subdistrict, Mueang District,
Phetchaburi Province 76000

Tel: 091-7172526. E-mail: tarn9998@gmail.com

Dr.Farida Romphruek

Department of Social Studies, Faculty of Humanities and Social
Sciences, Phetchaburi Rajabhat University
8 Soi Pracha Uthit 52, Bang Mot Subdistrict, Thung Khru District,
Bangkok

Tel: 092-4948786 E-mail: farida.sangiem@gmail.com